

παρηγοριάς τῇ χάρι, ὁ ἓνα ξεθύμασμα μὲ τὴν ποιητικὴν ἔξαρση, τὴν ἀψηλότερη αὐτὴ διανοητικὴ δημιουργία. — γιὰ τὴν μὴν ἀγαποῦμε τὸν πόνο αὐτόν, τὴν φρικτὴ κλίση ποὺ ἔχει πάντα ἡ καρδιά μας, πρὸς τὸ συντριμμένο ἀπὸ τὴ μοῖρα, λυγρισμένο ἀπὸ τὸ πάθος, γλολισμένο ἀπὸ τὸν ἀφραστο πόθο, λουσμένο ἀπὸ τὸ δάκρυ τοῦ μετανιωμοῦ; Πολλὲς φορὲς μᾶς ἔνι ἀντιπαθητικὸ, τὸ κλαυδιότικο τραγούδι. — μὰ τοῦτο γίνεται μονάχα, διὰ τὸν πόνο καὶ τὴν μελαγχολία ποὺ ἐκφράζει, εἶναι ἀποτέλεσμα παθολογικῆς κατὰστασης, ἀρρώστιας ψυχικῆς, ποὺ ἐμποδίζει τὸν καλλιτέχνη νὰ αἰσθανθεῖ τὴν ἐξαιρετικὴν σιγμὴ τῆς πονεμένης ζωῆς, καὶ νὰ μᾶς τὴ δώσει μὲ τὴν μπόρεσὴ του, μέσα στὸν ψυχόρμητο πόθο ποὺ ἔχει ὁ ἀνθρώπος γιὰ τὴν ἀπόλαυση τῆς χαρᾶς καὶ τῆς εὐτυχίας. Τὸ τελευταῖο αὐτό, ὁ κ. Ν. Πετιμεζᾶς, τὸ κατορθώνει μὲ τὴν τέχνην του, καὶ γι' αὐτὸ ἡ ἀνάλαφρη μελαγχολία ποὺ συντροφεῖ τὴν ποιητικὴν του σκέψη, τὶς περισσότερες φορὲς εἶναι γερὴ, καὶ τόσο συμπληρωτική.

Ὁ ποιητὴς σι' «Ἀπλὰ λόγια», τραγᾷ τὴν ἐμπνευσμένην ἀπὸ τὴν πραγματικότητα τοῦ γύρου καὶ τοῦ μέσου κόσμου μας. Τὰ θέματά του, μ' ὅλη τὴν ποικιλίαν τους, εἶναι ἀποσιμμένα. Ἑλληνικὰ νησιά, βρύσες, ποιήματα, ομηροκλήσια, πανάκια πλεούμενα, χοροὶ στὰ χωριά, γλέντια καὶ ξόδια. Θρόλοι λαϊκοί, τραγουδιὲς τῆς χαμοζωῆς, λουλούδια στὸ βουνό, θύμησης περκαυμένες, ξενασμένες εἰδυλίες, χίμαιρες τοῦ νοῦ, ἀποθνήσκουσα γαλήνη, μεταφυσικὴ μακαριότητα, καὶ φιλοσοφικὴ ἐννοασίωση. Μέσα σ' αὐτὸ τὸν κύκλο τραγουλεῖ ἡ λυρικὴ τὴν σκέψη, ὅχι μὲ τὴ συντηρητικὴν καὶ τὴν στενὴ ἀντίληψη, ποὺ σημαδεύουν ἄλλους ποιητὰς, μὰ μὲ ἀπλωμένα τὰ φτερά οὐδὲ πλάτη διανοητικῆ, ποὺ ἂν κάποτε δὲν τὰ φτάνει, ὅμως μὲ θέλουν τὰ λαντασά.

Μὴν ξεχνοῦμε, πὼς ὁ ποιητὴς, ποὺ γεννήθηκε στὴν Ἀθήνα στὰ 1873, πέρασε μὴν ὁλόκληρη ζωὴ, ἀπὸ τὰ 1894 ἵστανε τὰ 1917, στὸ στρατό, καὶ μονάχα σὺν ἄρῃσε κατὰ μέρος τὸ σπαθὶ καὶ τὰ σπιρούνια τοῦ συνταγματάρχου τοῦ πυροβολικοῦ, πρωτάρχισε νὰ γράφει στίχους (1918), σὲ χρόνια ἡλικίας σαρανταέξη. Ὅσο κι ἂν ἡ φωνὴ του εἶναι ἀργοπορημένη, ἔχει ὅμως ὅλη τὴ φωτιὰ καὶ τὴ δύναμη μιᾶς παρθενικῆς λαχτάρας, γιὰ τὴν κάθε εἶδος λευτεριάς, ποὺ τοῦ τὴν ἔκοβε πολὺχρονα ἡ πίεσις τῆς στρατιωτικῆς ζωῆς. Ἡ μιλιταριστικὴ ψυχολογία, δὲν τοῦ διάστρεψε τὴν παρατηρητικὴν καὶ τὴν ἴσια κρίσις, δὲν τοῦ ἐνάντιωσε τὴ λυρικὴν του διάθεσις. Ἡ βαθύτερη ἀντίληψη τοῦ κόσμου, ἔμεινε ἀκέραια μέσα του, καὶ αὐτὸ μᾶς δείχνει, ἴσια ἴσια, τὴν ξεχωριστὴν του προσωπικότητα. Τὰ δυὸ τοσοῦδια τούτης τῆς συλλογῆς, ὁ «Πόλεμος» καὶ «Τὸννερο τοῦ νεοσύλλεχτου», παίρνουνε ἰδιαιτέρεση σημασία, γραμμένα καθὼς εἶναι ἀπὸ ἀνθρώπο. Ἐνὶ μόνον γέννημα καὶ θρόμμα τοῦ στρατοῦ, μὰ καὶ ἀπόγονο παλιᾶς Ἑλληνικῆς πολεμικῆς φαιδρίας.

Ὅπως κι ἂν εἶναι, ὁ κ. Ν. Πετιμεζᾶς, σὺν ἔπιασε τὸ κοντίλι νὰ γράφει στίχους, εἶχε συνείδησις τῆς μπόρεσῆς του. Δὲ μᾶς ἤρθε ἀντίθεος στὰ τεχνικὰ ζητήματα, στὰ γλωσσικὰ καὶ στὰ μετρικὰ. Εἶχε γνώσις τῆς νῆας μας ποιητικῆς τέχνης, εἰς αἶμα τὸν ἱστορικὸν τοῦ δρόμου, καὶ μὲ τόλμη γεμάτη οὐδασμὸν, καταπίδακτο νὰ τῆς προσφέρει τὰ λουλούδια τῆς δικῆς του ψυχῆς.

Ἄς γίνουν τὰ τέτοια χλωρὰ λουλούδια τοῦ ἀπ' ὅλους καλοπρόδεχτα.

Ἄγρια λουλούδια ἀπ' τὶς πλαγιὰς κάποιου ὁροσχαροῦ βουνοῦ, φέρονε στὰ πόδια σου, καλὴ. καὶ ἐκεῖ μπουστιά σου ἀπλώνω τοὺς χεῖλους εἴχα τῆς καρδιάς γιὰ σέ, καὶ στοχασμούς τοῦ νοῦ, σὺν ἔκφορτα, σὰ διάλεγα σκεπτικῶς τὸν κάθε κλάνο.

Μ' ἂν τύχη πάλι μὲ θυμὸς μακριὰ τὰ ὄρη μ' ἀπονιά, καὶ τότε μόνον μ' ἐνδοιάξῃς θὰ χέσουνε τρυγύρω ἀπὸ τοῦ μέσου κόσμου σου τὴν ἀγνήτη τὴν παρθενιά παίρνοντας μ' ἑρ.

Μερικὲς ἀτέλειες ποὺ σημαδεύουνε τ' «Ἀπλὰ Λόγια», δὲ γεννιοῦνται τόσο ἀπὸ ἑλλειψη γνώσης, ὅσο ἀπὸ ἑλλειψη πείρας, στοιχείου σημαντικοῦ γιὰ τὴν κάθε δουλειά, ἀπὸ τὴν πρὸ μηχανικὴ, ἴσια μὲ τὴν πνευματικότερη. Τέτοια ὑστερήματα εἶναι, οἱ πολλὲς δυσκολοπρόδροτες συντίσεις, οἱ ἀτεχνες συγκοπὲς σὲ λέξεις, ποὺ κάνουνε τὸ στίχο νὰ φαντάζει διασπασμένο, καὶ κάπου κάπου τὸ μὴ νόμιμο σιγχορμικὸν περπατήμα.

Κι ὅμως, μ' ὅλα τούτα, ὁ ἰδιαίτερος χαρακτήρας τοῦ ταλέντου του, — μὲ ζωηρὰ χρώματα καὶ τόνους ἡθογραφικούς, λιπούς, ἀπαλὰ συγκινημένους, συγκρατημένους, στοχαστικούς καὶ ὑποδλητικούς, — βρίσκονται βαθὺς καὶ ἀκέραιος, σ' ὅλα τὰ τραγούδια τῆς συλλογῆς αὐτῆς, καὶ περισσότερο σι' ἀκόλουθα: «Ἡ γριὰ τῆς γριᾶς», «Ὁ ποταμιεὺς», «Πανηγυριώτες», «Πατριάρχης», «Χίμαιρες», «Γέροικο ἀντράχνο μπρὸς στὸ τζάνι», «Τὸ γανέτο». Καὶ μπορεῖ νὰ ποῦμε, πὼς πρὸς τὸν πρὸς, σ' αὐτὸ τὸ εἶδος τοῦ τραγουδιοῦ, ταιριάζει ὁ λόγος τοῦ ἀνθρώπου Βέλγον ποιητῆ τῆς «Ψυχῆς στὴν ἐξορία» Ζωρὴ Μασιδό: «Ἡ ποίησις; Αἶγρος γαστρός, ὑμνωμένος ἀπὸ κάποια ψυχὴ, τὴ σιγμὴ ποὺ ὅλη καίγεται».

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ

ΦΕΜΙΝΙΣΜΟΣ & ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Σὲ μιὰ ἀπὸ τὶς τελευταῖες συγκεντρώσεις τοῦ Ἑκπαιδευτικοῦ Ὁμίλου ποὺ γίνονται κάθε Παρασκευὴ, ἡ κ. Αὔρα Θεοδοροπούλου εἶπε γιὰ τὴν ἐργασία ποὺ ἔγινε ὡς τώρα ἀπὸ τὴν Ἐπιτροπὴ γιὰ τὴ μόρφωσις τῆς γυναίκας, ποὺ εἶχε συστήσει ὁ «Σύνδεσμος γιὰ τὰ Δικαιώματα τῆς γυναίκας», μὲ τὸ σκοπὸ νὰ καταρτίσῃ ἓνα πρόγραμμα ἐκπαιδευτικόν. Ἡ ἐπιτροπὴ αὐτὴ, ποὺ τὴν ἀποτελοῦσαν μέλη τοῦ Συνδέσμου, καθὼς καὶ ἐδικοί ἐπιστήμονες παιδαγωγοί, ὠργάνωσε καὶ τὴν σειρά τῶν συζητήσεων, ποὺ τὶς ἀναφέρουμε σὲ προηγουμένον φύλλο. Ἡ κ. Θεοδοροπούλου διάβασε τὸ πρόγραμμα, ὅπως τὸ δέχτηκε τελειωτικὰ ἡ Ἐπιτροπὴ, σύμφωνα μὲ τὶς προτάσεις τοῦ κ. Γληνοῦ, καὶ παρακάλεσε ὅσους ἀπὸ τοὺς δασκάλους ἢ παιδαγωγούς ἐπιθυμοῦσαν νὰ μιλήσουν ἀπάνω σ' ὅποιονδήποτε ἀπὸ τὰ ἄρθρα, ἢ καὶ συνολικά, ἢ καὶ ἂν ἤθελαν νὰ προτείνουν τρόπους ἐφαρμογῆς, νὰ ἀνακοινώσουν τὴν ἐπιθυμίαν τους αὐτὴν στὸ «Σύνδεσμο γιὰ τὰ δικαιώματα τῆς γυναίκας», ποὺ μὲ μεγάλη εὐχαρίστηση δέχοντο τὶς γνώμες τῶν σὺν συγκεντρώσεως του, ποὺ γίνονται κάθε Δευτέρα, στὴν Ἐταιρεία τῶν Κοινωνικῶν Ἐπιστημῶν.

Τὸ πρόγραμμα αὐτὸ τοῦ Σ. Ε. Δ. Γ. εἶναι τὸ ἀκόλουθο :

Α'. — ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ.

2) Ἡ Ἑλληνικὴ παιδεία γενικὰ καὶ τῶν ἀγοριῶν καὶ τῶν κοριτσιῶν, πρέπει ν' ἀναπλασθῇ καὶ ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, γιὰ νὰ ἐτοιμάξῃ τοὺς Ἕλληνας γιὰ τὴ σύγχρονη πολιτισμένη ζωὴ.

2) Ἡ γυναῖκα εἶναι ἴση σι' ἀνδρώπινα καὶ σιὰ κοινωνικὰ δικαιώματα καὶ καθήκοντα μὲ τὸν ἄντρα. Ἐπομένως πρέπει νὰ προετοιμάζεται γιὰ ὅλες τὰς ἐνέργειες μέσα στὴ ζωὴ ὅμοια μὲ τὸν ἄντρα. Γι' αὐτὸ ζητᾶμε ἴση καὶ παράλληλη παιδεία γι' ἀγόρια καὶ κορίτσια καὶ ἀντιστοιχία προγραμμάτων.

3) Ἡ γυναῖκα, ὅπως καὶ ὁ ἄντρας ἔχει ἰδιαιτέρεν ἀτομικότητα, ἰδιαιτέρεν φυσιολογικὴ καὶ ψυχικὴ οὐσία καὶ ἐνδιαφέροντα ἰδιαιτέρα. Αὐτὰ πρέπει νὰ εἶναι σεβαστὰ καὶ νὰ βρῶσκουν καὶ τὴν καλλιέργειάν τους μέσα στὴν παιδείαν.

Β'. — ΕΙΔΙΚΑ ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ.

1) Νὰ ἰδρυνθῶν ἀπὸ τοὺς δήμους, τὰς κοινότητες καὶ τὸ κράτος νηπιαγωγεῖα γιὰ τὰ μικρὰ παιδιὰ, 4—6 ἐτῶν, πρὸ πάντων σιὰ βιομηχανικὰ κέντρα.

2) Νὰ γίνῃ πραγματικὴ ἡ ὑποχρεωτικὴ φοίτηση γι' ἀγόρια καὶ γιὰ κορίτσια σιὰ δημοτικὸ σχολεῖο γιὰ ἔξ η τοὺλάχιστο χρόνια.

3) Τὰ μικτὰ δημοτικὰ σχολεῖα νὰ μὴ θεωροῦνται ἔορτα τῆς ἀνδρῆς μὰ κανονικὸς καὶ χρήσιμος θεσμός. Τὸ προσωπικὸ νὰ εἶναι μικτὸ ἢ καὶ μόνο γυναικες. Στὰ προγράμματα νὰ δοθῇ προσοχὴ οὐδὲ εἶναι ἀνάνηκ νὰ διδάσκηται ἰδιαιτέρα σιὰ κορίτσια καὶ σι' ἀνδρῶν. Ὡς πὸς τὰ ἄλλα, συνδιδασκαλία καὶ συνεκπαίδευση σιὰ δημοτικὸ σχολεῖο.

4) Νὰ ἰδρυνθῶν κατώτερα ἑπαγγελματικὰ σχολεῖα γι' ἀγόρια καὶ γιὰ κορίτσια, κοινὰ, (γιὰ τὰ κοινὰ ἑπαγγέλματα), καὶ ἰδιαιτέρα. Νὰ ἰδρυνθῶν συμπληρωματικὰ ἑσπερινὰ καὶ κυριακάτικα σχολεῖα.

5) Ἡ μέση ἐκπαίδευση τῶν κοριτσιῶν ν' ἀναδιοργανωθῇ ὅπως καὶ τῶν ἀγοριῶν, ὅστερ' ἀπὸ τὸ ἐξάχρονο δημοτικὸ σχολεῖο, τριάχρονο ἢ τετράχρονο ἀσινὸ γιὰ τὴ μέση τάξη, καὶ ἐξάχρονο γυμνάσιο κλασικὸ καὶ πραγματικὸ γιὰ κείνες πὺν θὰ πᾶνε σιὰ Πανεπιστήμιον ἢ σι' ἀνώτερον ἑπαγγελματικὸν σχολεῖον. Τὰ κορίτσια νὰ μένουν σιὰ σχολεῖον ὅσα χρόνια καὶ τ' ἀγόρια. Ἐπειδὴ ὅμως ὑπάρχουν λόγοι ἀρεκετὰ σοβαροὶ, καὶ γενικοὶ καὶ τοπικοὶ (προσωρινοί), πὺν μᾶς ἐπιβάλλουν νὰ μὴ θεωροῦμε σκοπιμώτερον τὴ συνεκπαίδευση σιὰ χρόνια αὐτὰ, νὰ γίνῃ προσπάθεια νὰ ἰδρυνθῶν παντοῦ, δίπλα σι' ἀγορίστικα καὶ κοριτσιόστικα σχολεῖα ἢ τάξεις γιὰ τὰ κορίτσια μέσα σι' ἀγορίστικα. Τὰ προγράμματα, μὲ τοὺς ἴδιους γενικοὺς σκοποὺς θάχουν διάφορον κατανοὴν τῆς ὕλης καὶ ἰδιαιτέρα μαθήματα χρήσιμα σιὰ κορίτσια. Ὁ Σύνδεσμος θὰ ἐπιδιώξῃ καὶ θὰ ἐποστηρίξῃ κάθε Κυβερνητικὴ καὶ ἰδιωτικὴ προσπάθεια γιὰ τὴν ἰδρυση σχολείων μέσης ἐκπαίδευσως, ὅπου θὰ γίνετῃ ἡ συνδιδασκαλία καὶ ἡ συνεκπαίδευση μὲ τοὺς τελειότερους ὁρους, καὶ θὰ χρησιμεύσουν ἔτσι γιὰ πεισματοποιεῖν σιὰς τελικὰς ἀποφάσεις γιὰ τὸ ζήτημα τῆς μέσης ἐκπαίδευσως.

6) Τὰ Μέσα ἑπαγγελματικὰ σχολεῖα νὰ εἶναι μικτὰ γιὰ τὰ κοινὰ ἑπαγγέλματα (συνεκπαίδευση

καὶ συνδιδασκαλία), (κοινὰ διδασκαλεῖα, ἐμπορικῆς, γεωργικῆς, καλλιτεχνικῆς, βιοτεχνικῆς σχολῆς κτλ.), ἰδιαιτέρα γιὰ τὰ ἰδιαιτέρα ἑπαγγέλματα (ναυτικῆς σχολῆς (ἀγοριῶν), οἰκονομικῆς (κοριτσιῶν) κτλ.).

7) Σ' ὅλα τὰ σχολεῖα τῶν κοριτσιῶν νὰ διδάσκωνται, σιὴν κατάλληλῃ ἐποχῇ καὶ μὲ τὸν κατάλληλον τρόπο, σύμφωνα μὲ τὸν ἰδιαιτέρον προσορισμὸν τῆς γυναίκας (ὕγεινῃ, παιδρῶν, γεννητήσιος διαφωτισμός, οἰκιακὴ οἰκονομία). Ἡ ἀγωγή καὶ ἡ σχολικὴ ζωὴ νὰ πραγματοποιοῦν τὸν ἐθισμόν τοῦ κοριτσιοῦ σιὴν ἰδιαιτέρεν ἀποστολὴν τοῦ (καὶ ἀπὸ σωματικὴ καὶ ἀπὸ ψυχικὴ ἀποψη).

8) Σ' ὅλα τὰ σχολεῖα τῶν κοριτσιῶν νὰ διδάσκωνται, ὅπως καὶ σι' ἀγόρια, μαθήματα γιὰ τὰ δικαιώματα καὶ τὰ καθήκοντα τοῦ πολίτου, καὶ τὸ κοινὸ δικαίον.

9) Τ' ἀνώτερα ἑπαγγελματικὰ σχολεῖα (Πανεπιστήμιον, Πολυτεχνεῖον, Ἀνώτερος ἐμπορικῆς, γεωποικῆς, δασικῆς, τεχνικῆς σχολῆς κτλ. ἐκτὸς ἀπὸ τὰς στοιχειωτικῆς καὶ ναυτικῆς), νὰ εἶναι ἀνοικτὰ μὲ ἴδια δικαιώματα καὶ σι' ἀγόρια καὶ σιὰ κορίτσια.

10) Ἡ ἑπαγγελματικὴ διδασκαλικὴ μόρφωση γι' ἀνδρῶν καὶ γιὰ κορίτσια νὰ εἶναι ἡ ἴδια καὶ τὰ προνόμια τῆς νὰ ὅλες τὰς ἰδέαις.

11) Νὰ ἐξισωθῇ ὁ μισθὸς καὶ τὰ ἰσοαρχικὰ δικαιώματα ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν μέσα σιὴν ἐκπαίδευση.

12) Οἱ σχολικῆς ἐπιτροπὲς νὰ εἶναι μικτὲς μὲ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν.

ΘΑΛΑΣΣΙΝΟ

Ἀφιερωμένο στὴ φίλῃ μου
Ἀλεξάνδρα Μ....

— Καπετάν Γιώώωωργη !

— Ἐδῶ σιὰ γιαλόσο, εἰμιρι !

Τὸ καίκι, κοινὰ σιὰ μουράγιο ἀραγμένο, περίμενε νὰ μετακινηθοῦν οἱ ἐπιβάτες, ἀμφίβολα φωτισμένο ἀπὸ τὸ φεγγάρι, πὺν ἀργὰ κείνη τὴν ὥρα ξεπρόβαλλε πῖσ' ἀπὸ τὰ ψηλὰ βουνὰ τῆς Μάνης, ὑψώνοντας τὰ κατάρτια τὸν ἀχνὰ καὶ μισοσθηρμένα σιὰ μισοσκότεινον ἀκόμα φῶτον τοῦρανοῦ.

Οἱ ναῦτες, μὲ τὰ ξετράχηλα πονκάμια καὶ τὰ ἀσφῶδὰ κροσσωτὰ ζωνάρια, λύνανε τὰ παλαμάρια ἀπ' τοὺς χαλκᾶδες τοῦ μύλου, καὶ τὸ καίκι ἀργοσάλευε, ἔτοιμον νὰ σαλπάρει.

— Μεγάλη μπανάσια ἀπόψε, ὅρε παιδιὰ καλὸ πρῶτ', μὲ τὸν ἥλιο θὰ φτάσουμε...

— Ποιὸς τὸ λέει, ὅρε Νικολό ; "Ἄσε νὰ θυγῶμε ἀπ' τὸ λιμάνι, καὶ θὰ ὄητε πῶς θὰ πάρουν τὰ πανιά μας. Θὰ πᾶνε πρῶτα οὐδὲν ὅμως ὥρες τὸ πᾶν ἴσμε μᾶςτε μέσα.

— Βάλε τέσσερεῖς-πέντε, γιὰ καλὸ καὶ γιὰ κακὸ. Ἀργὰ ξεκινήσαμε· γύρω μας λάδι ἢ θάλασσα, ξεδίπλωνε τὰ μικρὰ φῶτα τῆς παραλίας πὺν μᾶς ἀκολουθοῦσαν σὺν καλόπιστα φιλικὰ βλέμματα, λέγοντάς μας «σιὸ καλὸ». Καὶ τὰ γύρω ἀραγμένα σιὴν ἀγκυλιὰ τῆς νύχτας καίμα καὶ δάκρυα, μαλακὰ γλυστοῦσαν τὰς σιὰς τοὺς πᾶν σιὰ νερά.

Μόλις σιρβίσαμε τὰ κοτρώνια μὲ τὸ φανάρι τοῦ λιμανιοῦ, ὁρατοῦ τὸ νυχτιάτικο ἀράκι μᾶς χάδεψε τὰ